

Nr 106.

Av herr **Friggeråker m. fl.**, om utredning rörande begränsning av byggnadskostnaderna på landsbygden.

Under de senaste åren ha statsmakterna måst ingripa på de mest skilda områden till stöd åt näringslivet i dess olika former och skiftningar. De rådande förhållandena ute i världen ha nödvändiggjort de mest omfattande regleringsåtgärder för att hålla näringslivet i gång och därmed bereda arbete och utkomst åt landets innebyggare.

Omtanken om jordbruksnäringen har tagit sig uttryck i stödåtgärder av förut okänd omfattning och art. Utan tvivel ha dessa åtgärder för jordbrukets del medfört möjligheter för denna näringsgren att på ett sätt, som annars icke varit möjligt, fullgöra sin viktiga insats till gagn inte bara för dess utöware och arbetare, utan därmed också för hela vårt folk och dess försörjning. Trots allt kämpar dock jordbruket med svårigheter på många områden. Bristen på arbetskraft, särskilt kvinnlig sådan, är ett av de problem, som måste lösas, därest jordbruket skall i fortsättningen bestå. Sedan numera jordbrukets arbetare genom arbetstidslagen fått sin arbetstid reglerad samt beretts möjligheter att erhålla förbättrade inkomster kanske man har anledning att hoppas att under normala förhållanden, då industriens nuvarande högkonjunktur avmattas, tillräckligt med manlig arbetskraft går att uppbringa. Huruvida tillräcklig kvinnlig sådan skall kunna erhållas, är en fråga, som torde kräva särskilda åtgärder, varom vi tillåta oss att i särskild motion yrka.

Men ett av jordbrukets allra viktigaste problem för närvarande är de onormalt höga byggnadskostnader, som inom vissa områden av vårt land äro rådande. I nuvarande byggnader vare sig det gäller bostad eller andra byggnader för lantbrukets behov ingå numera material, tillverkat inom industrien i betydande utsträckning. Priserna på dessa material ha i stor omfattning stegrats, och redan detta förhållande påverkar byggnadskostnaderna i avsevärd grad.

Härtill komma de stegrade arbetspriserna såsom den mest prishöjande faktorn. Genom att i allt vidare räjong kring städer och industrisamhällen tillämpa för städerna gällande avtalsbestämmelser om timlön och med tillämpande av ett mätningssystem, som ytterligare stegrar kostnaderna med inemot 100 procent, hotar situationen att bliva sådan att det för jordbrukarna omöjliggöres att reparera och underhålla, än mindre uppföra nya byggnader. Kostnaderna för uppförande av nödvändiga byggnader på en jordbruksfastighet ha blivit så höga, att ägaren av en sådan fastighet, även om han erhöle jorden fullständigt gratis, inte skulle förmå att till ett pris,

som densamma betingar ur räntabilitetssynpunkt, å fastigheten uppföra nödiga byggnader.

Det torde stå fullt klart, att med en timlön av 1.25 i timmen och med ett mätningförfarande, som i en del fall fördubblar denna timlön, bli byggnaderna så dyra, att desamma icke kunna förränta det investerade kapitalet.

Men frågan har även en annan sida. Under det jordbrukets arbetare endast ha en inkomst av 60 à 70 öre pr timme, tillkämpar sig en grupp närstående arbetare mer än dubbelt så mycket genom ett ackordssystem, som minst av allt är avpassat för byggnader för jordbruket. Även om byggnadsarbetet är säsongbetonat torde skillnaden inte vara försvarlig och leda till sämre förhållanden för jordbrukets utövare och arbetare, därest inte det investerade kapitalet får skäligen förräntning.

Även en annan sida av saken torde i detta sammanhang beröras. Såsom subventioner och byggnadsbidrag har riksdagen de senaste åren anslagit ganska stora summor för upphjälpande av bostadsbeståndet på landsbygden. Det torde utan tvekan kunna göras gällande, att denna form av byggnadshjälp varit mycket uppskattad och visat sig fylla ett stort behov, när det gällt att förbättra landsbygdens bostadsbestånd. Fara föreligger emellertid att med nu rådande byggnadskostnader och de stegrade arbetslöner, som förut påtalats, dessa statsbidrag helt och hållet göras illusoriska, i det de fullständigt absorberas av de ökade byggnadskostnaderna.

Att så skulle ske torde icke vara riksdagens mening med dessa bidrag. Det torde även böra påpekas, att genom uppdrivande av så höga byggnadskostnader, att byggnadsverksamheten såsom nu skett måste inskränkas, arbetstillfällena komma att minskas, och denna grupp av arbetare inom en snar framtid kommer att själv få vidkännas följderna av den förda prispolitiken.

Ehuru vi ha anledning att förvänta, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan, ha vi ansett det viktigt att även riksdagen beredes tillfälle att taga ställning till densamma.

I anslutning till vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en utredning, syftande till att åstadkomma sådana åtgärder, att byggnadskostnaderna på landsbygden hållas inom sådana gränser, att ett fortgående underhålls- och nybyggnadsarbete kan äga rum.

Stockholm den 21 januari 1939.

A. R. Aronsson.

Wiktor Egnell.

Joh. Friggeråker.

Allan Holstenson.